

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Caroli Scribani E Societate Iesv Medicvs Religiosvs De Animorvm Morbis Et Cvrationibvs

Scribanius, Carolus

Antverpiæ, 1618

VIII. Silentij transgressio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46194](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46194)

tio quantumuis valida sedatur, quàm variarum minimarum rerum ab illis remotarum seria cogitatione; vt obiectorum fortuitò capillorum, asserum, tignorum, fenestrarum, similibumque rerum leui ac transcurforia enumeratione.

CAPVT VIII.

Silentij transgressio.

QVANTA è loquacitate, liberaque quiduis quouis loco effutiendi licètia, mala vereri debeamus, nemo ignorare potest; cùm paulatim ex hac silentij transgressione, à vanis ad nocitura decurramus; minusque iam circumspecti negligentioresque verborum nostrorum obseruatores, facilè etiam apud externos in pœnitenda labamur. Neque enim modum adhibere currenti, ac per præcipitia prolabenti facile est: nescit enim finem sui, qui labitur, donec per infelices circumuolutiones deponitur potiùs, quàm conquiescat. Idem in hoc linguarum prokursu reperies. faciliùs vniuersim sistitur, quàm vt in medio prolapsu reprimatur. assuesce silentio, etiam cum voluptate taciturnitatem coles: assuesce fabulis, cum mœro-

re linguam continebis. tantum in vtraque partem assuetudo valet.

Ac vbi paulatim inter domesticos creuerit hoc malum, nihil tam sanctum est quod in sociorum sinum non diffundatur: nascitur quiduis effutiendi libertas, secretum res postulet, an secus; damna ex euagatione secutura sint, an bona, iuxta habetur: dixisse enim, terminus est, vt qui voluntur corporum, iacuisse.

Assuetus deinde animus quiduis profundendi libertate, nihil, nec externis quidem clam facit; amici illi, an inimici sint, pro eodem habet: neque enim personam intuetur, sed effutiendi quod creditum illi erat, libidinem. Scite sapiens

Prou. 25 Sicut vrbs patens, & absque murorum ambitu, ita vir qui non potest in loquendo cohibere secretum suum: quia enim murum silentij non habet, patet inimici iaculis ciuitas mentis: & cum se per verba extra semetipsam eijcit, apertam se aduersario ostendit. quam tanto ille sine labore superat, quanto & ipsa que vincitur, contra semetipsam per multiloquium pugnat.

Greg. Past. p. 3 cap. 15.

Itur deinde ad mulierculas, & huic tam prodigo omnis secreti lexui domestica committuntur, ac cogitata etiam proprie scelera; plusque illis iam creditur quam Superiori, quam Parenti: quibus tacuisse

crimen

crimen est; maximè dum inter socias mutuo prouocamento quidquid reconditum erat, produnt in amicitia quoddam pignus, nouique fœderis testationem.

Sequitur deinde ex hac prona locutione noxia in omnium mores vitamque curiositas, cum mens confabulationibus affueta, destituta propriis, aliena quæ narret querit. si obuia desint, intima scrutatur, & nunc per ambages, nunc dolis & astu, nunc aperto cælo profunda rimatur: nec quidquam tam abditum, quod horum oculos auresque fugiat: & dum gloriam quandam à nouarum rerum narrationibus venantur, nihil ne in amicissimo quidem intactum relinquunt: & cum vera desint, ad vanum suspicionum suarum campum decurrunt, & in alieno agro, etiam hyeme media, quod dolosa metant falce reperiunt; mendaciis, cum veris destituantur, diuites. inde plenis iam plaustris, aliorum fama prostituitur, & ille ingeniosissimus habetur, qui de suo quàm plurima in alieno reperit, & mendacio, tanquàm peregrina veste eiusdem contubernij socios induit; fitque dicendi quodam vsu ac consuetudine, vt falsa pro veris habeant; non dicta, non facta vsquam pro indubitatis testatisque narrent, nec mendacium
fen.

sentiant mendacij auctores. abiit nimirum in naturam, & laudem etiam sperant in ingeniosa criminatione. ita in aliena fama & sanguine natant hæ linguæ, postquam silentij semel frenis laxatis, vicinæ proterunt pascua, proculcant nemora improba linguarum falce, flore sæpè medio, spem annorum multorum demerunt ter impij, in Deum, in socios, in Religionem ac in salutem etiam proximorum, quam barbara hac libertate euertunt, dum eodem nomenque eis adimunt, à quorum æstimationis integritate plurimorum salus pendeat.

Variarum etiam in oratione distractionum occasio sequitur; cùm mens tam variis onerata, ægrè se ad orationis quietem componere potest. occurrunt audita, narrataque; & quidquid imbibit curiosa in alienos mores inuestigatione, non supremis tantùm natat labris, sed suprema cordis occupauit: vt dum mens orationem meditat, importuna hæc suggestionem alio eam vocent, & ad se trahant. nec potest facillè animus tot dictorum auditorumque; lusus speciebus, ad meliora se conuertere, aut supra hæc sese erigere, tanta illorum mole oppressus. Contingitque non rarò, vt nullo facundius tempore narra-

da nascantur. fertilis nimirum in talibus area est orationum tempus: hinc suggeruntur, quæ alibi ignorantur: hinc inveniuntur abdita, & sociorum effodiuntur thesauri, imis sæpe defossi pectoribus, densissimisque tecti ac damnati tenebris. tantum potest inimicus homo, & consuetudine improbitas firmata.

Denique Religiosus, à quo merito perpetuam cum Deo coniunctionem exigas, totus ab illa auertitur, & in vana, ac non profutura, noxiaque etiam profunditur. Nescit mens inhærere Deo, sui Deique per fabulas prodiga. ignorat cum Deo coniunctionem, quæ solitudinis amica non est, cum illa in omnia se profundat temerario ausu: neque potest coniungi Deo, quæ tanta vanarum narrationum congerie disiungitur, neque tanta vanarum rerum varietate cinctæ, erigere caput potest; aut cælestibus inhærere, quam narratarum auditarumque rerum maria oppreserunt, absorbuerunt fluctus. Non fert æmulum Deus; aut amari solus vult, aut amari non vult. quantumque coniungeris aliis, tantum ab illo disiungeris. vis illi coniungi, pelle quidquid te disiungit, quidquid alteri iungit. Inter potentissima, quæ te coniungunt alteri, loquendi quædam

V pro-

prodigalitas est, & narrandarum rerum curiosa inuestigatio: amat enim hæc, quicunque studiosius his incumbit; quantumque hæc amat, tantum ab amore illius decedit; quantum accedit Deo, tantum ab illis recedit: nec alias, quàm diuinae narrationes nouit, quisque Deum amat.

Quemcunque ergo videris propensum in aliarum rerum narrationes, cogita res illas amare, Deum non amare: nam si amaret, plenus diuinis esset narrationibus profunditur enim quisque in ea quæ amat, vt animo, sic ore: non profundi, non amare est. & ea amantur, in quæ quis profunditur. Nescit amor mentiri, vt nec tegi. prodit se ignis, & amorẽ suum loquitur.

Sed neque magni quidquam sperari ab eo potest qui pronus in hoc vitium est, nec quidquam Religioso dignum. vt merito dicat Apostolus: *Si quis autem putat se religiosum esse, non refrenans linguam suam, sed seducens cor suum, huius vana est religio.* Comittatur enim hoc vitium detractio, secretorum violatio, muliebris inconstantia, sæculi mores, imprudentia magna. vt merito

Iac. 1.

Eccli. 5.

Prou.

29.

tò Sapiens: In multis sermonibus inuenietur stultitia. & alibi: Vidisti hominem velocem ad loquendum, stultitia magis speranda est, quam illius correptio. sed neq; diu immunis à peccato

eato talis esse potest: *In multiloquio enim* ^{Prou. 11}
non deest peccatum, qui autem moderabitur la-
bra, prudentissimus est. argentum electum lin-
gua insti, cor autem impiorum pro nihilo. Et, Qui ^{Eccli.}
multis utitur verbis, ledet animam suam. hinc ^{10.}
illa monita: Indisciplinatae loquela non assue- ^{Eccli. 3.}
scat os tuum, est enim in illa verbum peccati. &
alibi: Omni custodia serua cor tuum, quia ex ^{Prou. 4.}
ipso vita procedit: remoue à te os prauum, & de-
trahentia labia sint procul à te. atque hinc il-
lae etiam preces: Pone Domine custodiam ori ^{Psalm.}
meo, & ostium circumstantia labiis meis. & al- ^{140.}
terius: Quis dabit ori meo custodiam, & super ^{Eccli.}
labia mea signaculum certum, vt non cadam ab ^{22.}
ipsis, & lingua mea perdat me? magni Regis
magnum votum, vt meritò inclamet: Bea- ^{Eccli.}
tus vir qui non est lapsus verbo ex ore suo, & ^{14.}
non est stimulatus in tristitia delicti. qui enim
custodit os suum, & linguam suam, custodit ab ^{Prou. 21}
angustiis animam suam. neque hoc mirum
videri debet, cum mors & vita in manu lin- ^{Prou. 18}
gue sint; inquietum omnino malum, plena ve- ^{Iac. 3.}
neno mortifero. & verbis paucissimis omnia
complexus mala est: Lingua ignis est, uni-
uersitas iniquitatis.

Remedia.

POenitentia transgressoribus imponatur. In inueterata verò libertate loquendi qui longius progressi sunt, removeantur, etiam à communi recreatione; vt vel hac pœna discant moderari linguam.

Cura in Superioribus, vt recreationes religiosè transigantur.

Aliquorum, etiam primorum, maximeque spiritualium excitatio, qui reliquos in religiosa recreatione præeant, ducesque sint ad linguarum moderationem, moneantque etiam, maximè exemplo, si quis ad alia deflexerit, minusque religiosa miscuerit, præscindendo omnem eiusmodi narrationem, aliamque magis instituto consentaneam substituendo.

Seria in conscientiaë examinibus inuestigatio causæ erroris huius, periculaque ac incommoda recensendo, præcauendo, cum firmo seriae emendationis proposito, cum profunda, & non perfunctoria diuinorum verborum discussione:

Mat. 12. *Omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicij.* Addantur in omni hominum genere, damna ex hoc vi-

tio.

tio nata: quorum frequenti commemora-
 tione reprimat effusam hanc libertatem,
 quam sola sæpe pœnitentia sequitur; cùm
 emendari tam calidè effusa, ac in extremis
 labris, non in corde fabricata, non possint.
 neque enim retrahi dicta possunt, aut in-
 dicta dicta semel haberi. & manet non ra-
 tō offensio æterna, ex improvida pauco-
 rum verborum effusione nata. Accedit fe-
 rè in hac quiduis effutiendi libertate,
 quidquid in meditationibus orationibus-
 que magno studio collectum erat spiritus
 boni, effundi ac evanescere. vt meritō vir
 Religiosus omnem expellendo hoc vitio
 conatū adhibere debeat, certus magnam
 silentio prudentiæ opinionem colligi, ma-
 gnam in humanisq; diuinisq; providen-
 tiam, raros in pœnitenda lapsus, rarissimas
 aliorum offensiones, magnam modestiæ
 famam, magnam cum Deo coniunctio-
 nem, altam internam pacem, omniumque
 virtutum vberem foecundamque per o-
 mnia messem.